

1

PANORAMA INTERNACIONAL

RESUM

Segons les dades de l'informe de primavera de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), es confirma la recuperació de les exportacions mundials de mercaderies, que el 2004 arriben a una taxa real del 9%, quatre punts per sobre del 2003..

El creixement nominal del comerç de mercaderies va ser del 21%. El preu mitjà del petroli es va situar en els trenta-sis dòlars per barril, xifra que iguala el màxim històric anterior del 1980. La Unió Europea dels Vint-i-cinc (UE-25) representa l'àrea comercial més important del món, amb un pes sobre el total de les exportacions mundials del 41,8% i un creixement del 19% (dos punts per sota del creixement mundial). Per països, els únics que representen una quota exportadora mundial superior al 5% són Alemanya (10%), els Estats Units (9%), la Xina (6,5%) i el Japó (6,2%). Espanya és la dessetena potència mundial: en representa el 2% i creix el 15%.

Els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units d'Amèrica, estimat en uns 618.000 milions de dòlars, equivalent al 6% del seu producte interior brut (PIB) i al 7% del comerç mundial de mercaderies. En contrapartida, els saldos són positius especialment en el cas d'Alemanya (197.300 milions), del Japó (111.000 milions) i de la Xina (32.000 milions).

Les perspectives per al 2005 són d'atzucac o impasse, ja que a partir del segon semestre del 2004 l'economia internacional comença a notar els efectes de la desacceleració de l'economia dels Estats Units, d'Europa i del Japó. Així, es preveu que el creixement del comerç mundial es desacceleri des del 9% l'any 2004 fins al 6,5% el 2005.

Aquesta desacceleració en el ritme de creixement del comerç mundial s'ha reflectit també en les previsions econòmiques de primavera dels principals organismes internacionals.

En el cas dels Estats Units el creixement econòmic del 2004 és del 4,4%. Les previsions per al 2005 i per al 2006 denoten pèrdues percentuals de creixement de -0,8 punts el 2005 i de -0,3 punts el 2006. Les previsions de primavera de la CE indiquen un creixement de la zona euro per al 2004 del 2,3%. També assenyalen una clara desacceleració del PIB de la Unió Europea de gairebé mig punt per al 2005, amb un creixement que no arribarà en cap cas al 2%, de manera que es confirma una vegada més la diferència de creixement econòmic entre la Unió Europea i els Estats Units.

Atès que el creixement de la productivitat és la variable clau que determina el creixement econòmic a mitjà i llarg termini sembla clar que el problema que la Unió Europea té plantejat amb relació als Estats Units d'Amèrica (EUA) és el menor ritme de creixement de la productivitat. D'aquí que la Unió Europea (UE) hagi prioritzat, com a primer objectiu de la seva agenda, revitalitzar l'Estratègia de Lisboa.¹

1. Aquest és un tema recurrent, que es recull en diversos apartats d'aquest capítol. Ens referim a l'apartat 2.3.1 («La revisió intermèdia de l'Estratègia de Lisboa»), a l'apartat 3.5 («Recerca, desenvolupament i innovació», referit a l'economia espanyola) i a l'apartat 14 («Societat del coneixement i de la informació», dedicat a les Illes Balears).

1.1.

L'EVOLUCIÓ ECONÒMICA DEL COMERÇ INTERNACIONAL

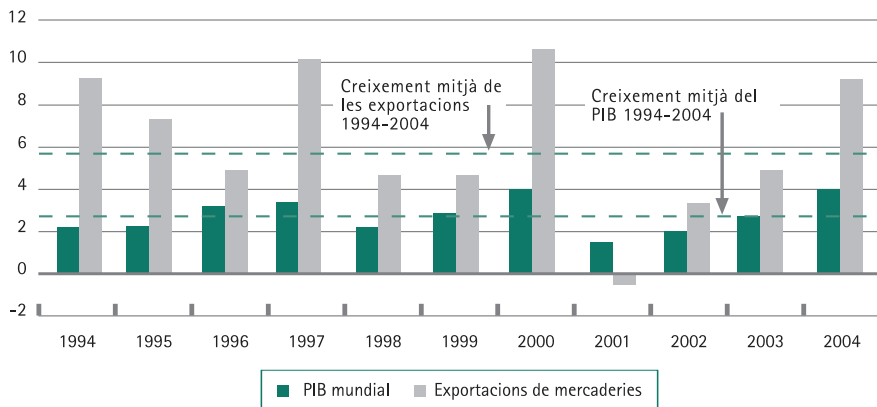
Segons les dades de l'informe de primavera de l'OMC es confirma la recuperació de les exportacions mundials de mercaderies, que el 2004 arriben a una taxa real del 9% (quatre punts per sobre del 2003). El fort creixement real del comerç exterior al llarg del trienni 2002-2004 es troba en la base de la recuperació econòmica mundial. (Vegeu el gràfic I-1.)

El creixement nominal del comerç de mercaderies va ser del 21%, desglossat en un creixement real del 9% i en un creixement dels preus en dòlars de l'11%, en bona part motivats per l'alça dels preus dels combustibles en un 31%.² El preu mitjà del petroli es va situar en els trenta-sis dòlars per barril, xifra que iguala el màxim històric anterior del 1980. Quant als preus base del 2000, el preu real va ser de trenta dòlars, que és el més alt des del 1980. (Vegeu el gràfic I-2.)

Per grans regions econòmiques, s'ha de remarcar que la UE-25 representa l'àrea comercial més important del món, amb un pes sobre el total de les exportacions mundials del 41,8% i un creixement del 19%

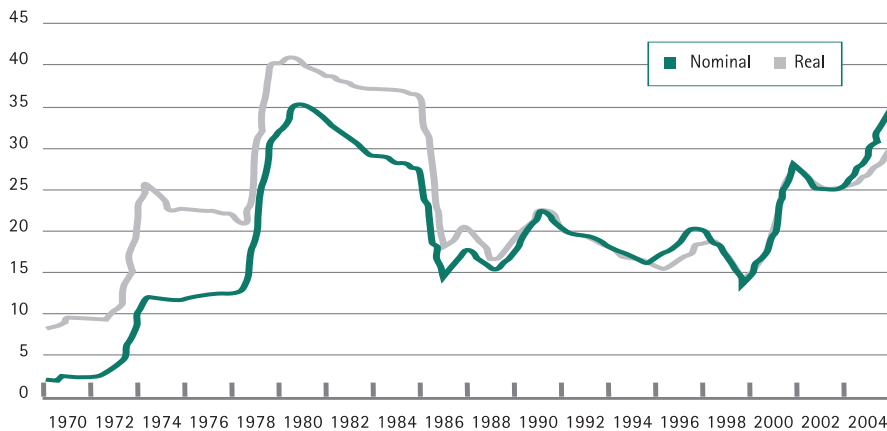
2. L'increment de la demanda mundial (especialment dels Estats Units i de la Xina), juntament amb la disminució de les reserves disponibles i l'absència de l'excés de capacitat de producció, són algunes de les causes que s'han apuntat per explicar l'augment dels preus del petroli.

Gràfic I-1
**Creixement del volum del comerç mundial de mercaderies
 i del PIB mundials (1994-2004)**
 (Variació percentual anual)



Font: OMC.

Gràfic I-2
Evolució dels preus del petroli (1970-2004) (Dòlars EUA/barril)



Nota: El preu real s'obté deflactant el preu nominal d'entrega immediata del petroli de l'FMI per l'índex del valor unitari de les exportacions de l'OMC (2000=100).

Font: OMC.

QUADRE I-1. COMERÇ MUNDIAL DE MERCADERIES, PER GRANS REGIONS (2001-2004)*

	Exportacions					Importacions				
	Valor	Variació percentual anual				Valor	Variació percentual anual			
	2004	2001	2002	2003	2004	2004	2001	2002	2003	2004
Món	8.880	-4	5	17	21	9.215	-4	4	16	21
Amèrica del Nord	1.330	-6	-4	5	14	2.010	-6	2	7	16
Estats Units	819	-6	-5	4	13	1.526	-6	2	8	17
Amèrica del Sud i Central ^a	272	-3	0	13	28	238	-1	-13	5	27
Europa	4.024	1	7	19	19	4.133	-2	5	20	20
Unió Europea (25)	3.708	1	7	19	19	3.784	-1	5	20	19
CEI	263	0	5	27	35	171	16	9	27	31
Àfrica	228	-6	3	23	30	207	4	1	22	25
Orient Mitjà	379	-11	5	21	26	243	6	4	13	23
Àsia	2.385	-9	8	18	25	2.214	-7	6	19	27
Xina	593	7	22	35	35	561	8	21	40	36
Japó	565	-16	3	13	20	455	-8	-3	14	19

* Mils de milions de dòlars i percentatges.

a. Inclou el Carib.

Font: OMC.

(dos punts per sota del creixement mundial). L'Àsia és la segona zona comercial, amb una participació del 26,9% i un creixement del 25% (quatre punts per sobre del creixement mundial). La tercera zona en importància és l'Amèrica del Nord, que representa el 15% del total i només creix el 14% (set punts per sota del creixement mundial). (Vegeu el quadre I-1.)

Per països, els únics que representen una quota exportadora mundial superior al 5% són Alemanya (10%), els Estats Units (9%), la Xina (6,5%) i el Japó (6,2%). La Xina i Alemanya creixen per sobre de la mitjana mundial (catorze punts i un punt, respectivament). El Japó creix un punt per sota i els Estats Units creixen vuit punts per sota. Espanya és la dessetena potència mundial: en representa el 2% i creix el 15%. (Vegeu el quadre I-2.)

La primera potència importadora mundial és els Estats Units, que representen el 16,1% del total. Alemanya n'és la segona, amb el 7,6%, seguida per la Xina, amb el 5,9%. França, el Regne Unit i el Japó es troben a l'entorn del 5%. D'aquestes potències, només la Xina creix per sobre de la mitjana mundial (quinze punts per sobre). Espanya és la dotzena potència importadora mundial: en representa el 2,6% i creix el 20%. (Vegeu l'apartat 3.1.)

Els saldos comercials estan desequilibrats per l'enorme dèficit comercial dels Estats Units, estimat en uns 618.000 milions de dòlars, equivalent al 6% del seu PIB i al 7% del comerç mundial de mercaderies. En contrapartida, els saldos són positius especialment per a Alemanya (197.300 milions), el Japó (111.000 milions) i la Xina (32.000 milions).

QUADRE 1-2. PRINCIPALS EXPORTADORS I IMPORTADORS EN EL COMERÇ MUNDIAL DE MERCADERIES (2004)*

Ordre	Exportadors	Valor	Part	Variació percentual anual	Ordre	Importadors	Valor	Part	Variació percentual anual
1	Alemanya	914,8	10,0	22	1	Estats Units	1.526,4	16,1	17
2	Estats Units	819,0	9,0	13	2	Alemanya	717,5	7,6	19
3	Xina	593,4	6,5	35	3	Xina	561,4	5,9	36
4	Japó	565,5	6,2	20	4	França	464,1	4,9	16
5	França	451,0	4,9	15	5	Regne Unit	462,0	4,9	18
6	Països Baixos	358,8	3,9	21	6	Japó	454,5	4,8	19
7	Itàlia	346,1	3,8	16	7	Itàlia	349,0	3,7	17
8	Regne Unit	345,6	3,8	13	8	Països Baixos	319,9	3,4	21
9	Canadà	322,0	3,5	18	9	Bèlgica	287,2	3,0	22
10	Bèlgica	308,9	3,4	21	10	Canadà	275,8	2,9	13
	Tot el món ^a	9.123,5	100,0	21		Tot el món (a)	9.458,3	100,0	21

* Mils de milions de dòlars i percentatges.

a. Inclou una quantitat significativa de reexportacions o d'importacions destinades a la reexportació.

Font: OMC.

Així, el model econòmic mundial està representat pels Estats Units com a gran mercat mundial de consum i veritable locomotora de la demanda neta mundial, que genera feina, ocupació i reactivació econòmica en la resta de l'economia mundial.

Entre els factors que han possibilitat la recuperació del comerç mundial i el creixement econòmic, cal esmentar el fet que les polítiques monetàries i fiscals s'han acomodat per tal de consolidar la recuperació del cycle econòmic, amb tipus d'interès reals baixos, dèficits públics relativament alts en les principals economies occidentals i recuperació dels principals mercats borsaris internacionals.³

Les perspectives per al 2005 són d'atzucac o *impasse*, ja que a partir del segon semestre del 2004 l'economia internacional comença a notar els efectes de la desacceleració de l'economia dels Estats Units, d'Europa i del Japó. (Vegeu els apartats 1.2, 1.3 i 1.4.)

No hi ajuda tampoc el canvi d'orientació de la política monetària als Estats Units, amb l'inici de les pujades dels tipus d'interès a partir del 30 de juny del 2004, fet que s'explica, entre d'altres motius, per la pressió inflacionista provocada per l'alça del preu del petroli.⁴ (Vegeu l'apartat 1.2.)

3. L'índex Morgan Stanley Capital International va augmentar el 10,6% i l'índex Citigroup World Government Board, el 9,6%, al llarg de l'any 2004 (The Economist, 15-21 de gener de 2005).

4. L'evolució del preu del Brent el juny-juliol ha tornat a batre el rècord dels seixanta dòlars per barril. D'aquesta manera, l'Agència Internacional de l'Energia mostra cada vegada més la preocupació per la manca d'inversions del càrtel del petroli per augmentar la capacitat de refinació i de producció, fet contradictori ateses les elevades taxes de benefici que té el sector. Una notícia positiva és l'anunci de l'Aràbia Saudita d'augmentar la capacitat productiva fins als 12,5 milions de barrils de petroli diaris per als propers tres anys, enfront dels 9,5 milions actuals. Igualment, l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP) asseguera un increment de 600.000 barrils diaris per al segon semestre del 2005.

QUADRE I-3. BALANÇA PER COMPTE CORRENT, PIB I COMERÇ MUNDIAL: EVOLUCIÓ I PREVISIONS PER A LES GRANS REGIONS ECONÒMIQUES (2001-2006)

	OCDE						FMI						CE					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Balança per compte corrent																		
Unió Europea*	0,1	0,9	0,4	0,6	0,1	0,3	-0,2	0,8	0,3	0,6	0,4	0,4	0,2	0,9	0,5	0,4	0,2	0,3
Estats Units	-4,1	-4,8	-4,9	-5,7	-6,4	-6,7	-3,8	-4,5	-4,8	-5,7	-5,8	-5,7	-3,7	-4,4	-4,7	-5,4	-5,9	-5,8
Japó	2,2	2,8	3,1	3,6	3,6	4,1	2,1	2,8	3,2	3,7	3,3	3,5	2,1	2,8	3,2	3,7	3,8	4,2
Món**	-1,1	-1,1	-1,2	-1,2	-1,7	-1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Creixement del PIB																		
Unió Europea*	1,7	1	0,5	1,8	1,2	2	1,7	0,9	0,5	2,0	1,6	2,3	1,7	1,1	0,9	2,3	1,9	2,2
Estats Units	1,2	2,4	3,1	4,4	3,6	3,3	0,8	1,9	3	4,4	3,6	3,6	0,8	1,9	3,1	4,4	3,6	3,0
Japó	-0,4	0,3	2,7	2,6	1,5	1,7	0,2	-0,3	1,4	2,6	0,8	1,9	0,2	-0,3	1,4	2,7	1,1	1,7
Món	1,0	1,8	2,2	3,4	2,6	2,8	2,5	3,0	4,0	5,1	4,3	4,4	2,3	2,7	3,7	4,5	4,3	—
Comerç mundial (saldo comercial de béns i serveis)																		
Unió Europea	—	—	—	—	—	—	0,7	1,6	0,8	-0,2	-0,3	-0,2	—	—	—	—	—	—
Estats Units	—	—	—	—	—	—	2,4	0,6	-1,3	-2,1	1,4	0,8	—	—	—	—	—	—
Japó	—	—	—	—	—	—	-2,4	0,1	-2,0	-3,7	-1,8	-2,1	—	—	—	—	—	—
Món	0	3,6	4,5	9,4	7,4	9,4	0,2	3,3	4,9	9,9	7,4	7,6	—	—	—	—	—	—

* Zona euro per l'OCDE.

** Zona OCDE per l'OCDE.

Font: Informes de l'OCDE, FMI i CE.

Finalment, la depreciació mitjana del dòlar enfront de l'euro del 9,7% l'any 2004 i del 6,5% el 2005, però inferior al 2% amb relació al ien japonès i amb el manteniment de la paritat amb el iuan xinès (vegeu l'apartat 1.2), no ajuda a millorar el dèficit exterior dels Estats Units i, per contra, sí que es comencen a notar els efectes negatius en l'economia mundial de la desacceleració de la demanda d'importacions per part dels Estats Units. Així, es preveu que el creixement del comerç mundial es desacceleri des del 9% l'any 2004 fins al 6,5% el 2005.

Aquesta desacceleració en el ritme de creixement del comerç mundial s'ha reflectit també en les previsions econòmiques

de primavera dels principals organismes internacionals: l'OCDE, l'FMI i la Comissió Europea (CE).

Així, les previsions econòmiques de l'FMI i de la CE referents al creixement del PIB internacional per al 2005-2006 mostren creixements inferiors al 2004. Segons l'FMI, la desacceleració és gairebé d'un punt. Per grans àrees econòmiques la desacceleració més important es preveu per als Estats Units, en què descendeix del 4,4% al 3,6% (el 3% per a la CE). (Vegeu el quadre I-3.)

Les darreres previsions de primavera publicades són les de l'OCDE. Amb vista al 2006 confirma la desacceleració del crei-

xement als Estats Units en 0,3 punts, la recuperació del Japó i de l'àrea de l'OCDE en 0,2 punts, i la recuperació de la zona euro en 0,8 punts.

L'informe de l'OCDE també remarca que el creixement dels Estats Units reposa bàsicament sobre el creixement de la demanda interna i no sembla que la demanda exterior pugui rellevar-la en la funció d'incentivar l'aparell productiu, per la qual cosa no descarta que es puguin donar «certes turbulències» per corregir els forts desequilibris que afecten l'economia dels Estats Units. (Vegeu l'apartat 1.2.)

Al contrari, en el cas de la Unió Europea el motor del creixement econòmic és la demanda exterior, mentre que la demanda interna, especialment la de les famílies, presenta un pols molt feble a causa de la caiguda dels salaris reals, especialment en els casos d'Alemanya i d'Itàlia, les dues economies que presenten un menor potencial de creixement amb vista al 2006. (Vegeu l'apartat 1.3.)

Per a l'Àsia, l'OCDE destaca, a part del redreçament d'un cert creixement al Japó, el fort creixement de la Xina, no tan sols per l'alça de la demanda d'exportacions, sinó també per l'embranchida de la demanda interior. D'aquí que, cada cop més, l'Àsia s'està convertint en un dinamitzador del comerç mundial. (Vegeu l'apartat 1.4.)

1.2.

ELS ESTATS UNITS

En el cas dels Estats Units el creixement econòmic registrat el 2004 és del 4,4%. Les previsions per al 2005 i per al 2006 denoten pèrdues percentuals de creixement de -0,8 punts el 2005 i de -0,3 punts el 2006. (Vegeu el quadre I-3.)

Un dels fets econòmics destacats ha estat la preocupació creixent per controlar els efectes inflacionistes provocats pel l'alça dels preus del cru en l'evolució del deflactor del PIB.⁵ L'alça de preus també es nota en el mercat immobiliari.⁶

L'interès per controlar la inflació s'ha deixat sentir per part de la Reserva Federal des del 30 de juny del 2004, quan va canviar de nou l'orientació de la política monetària, fet que no havia succeït des del juny del 2003, quan va deixar situats els tipus d'interès en un mínim de l'1%. En un any s'han produït dotze pujades dels tipus d'interès d'un quart de punt cadascuna, fins a situar-los, el 20 de setembre del 2005, en el 3,75%.⁷ (Vegeu el quadre I-4.)

Els altres focus d'atenció de la política econòmica són el dèficit públic creixent (413.000 milions de dòlars el 2004 i 427.000 milions de dòlars el 2005)⁸ i la manera com es pot solucionar el dèficit exterior⁹ quan una part important d'aquest

5. Passa de l'1,4%, en el tercer trimestre del 2004, al 3,3%, en el primer trimestre del 2005.

6. No seria bo una brusca caiguda dels preus de l'habitatge, juntament amb l'alça dels tipus d'interès.

7. S'espera que al final d'any se situïn a l'entorn del 4%. Cal destacar també que el passat 4 d'agost el Banc d'Anglaterra va abaixar, per primera vegada en dos anys, els tipus d'interès en un quart de punt, de manera que varen passar del 4,75% al 4,5%, com un intent per impulsar el creixement econòmic.

8. Cal tenir en compte que a partir del 2008 ha d'arribar la primera onada de jubilacions de la generació del *baby boom*.

9. El dèficit comercial s'ha agreujat en més del 22% al llarg del 2004 i ja arriba al 6% del PIB. (Vegeu l'apartat 1.)

QUADRE I-4. TIPUS D'INTERÈS A CURT TERMINI ALS MERCATS NACIONALS

	Zona euro	Estats Units	Japó	Regne Unit
Data	Subhastes BCE	Nivell objectiu de la Reserva Federal		Tipus d'intervenció Banc d'Anglaterra
25/6/03	2,00	1,00	0,10	3,75
30/6/04	2,00	1,25	0,10	4,40
10/8/04	2,00	1,50	0,10	4,70
21/9/04	2,00	1,75	0,10	4,75
10/11/04	2,00	2,00	0,10	4,75
14/12/04	2,00	2,25	0,10	4,75
02/2/05	2,00	2,50	0,10	4,75
22/3/05	2,00	2,75	0,10	4,75
03/5/05	2,00	3,00	0,10	4,75
30/6/05	2,00	3,25	0,10	4,75
04/8/05	2,00	3,25	0,10	4,50
09/8/05	2,00	3,50	0,10	4,50
20/9/05	2,00	3,75	0,10	4,50
01/11/05	2,00	4,00	0,10	4,50

Fonts: Banc Central Europeu, Banc d'Espanya, Thomson Financial Datastream, "La Caixa"

dèficit és inflexible a les variacions del tipus de canvi, atesa la política de paritat amb el dòlar que segueixen una bona part de les divises asiàtiques. En aquest sentit, cal remarcar positivament el fet que el passat 21 de juliol del 2005 el Banc Central de la Xina decidí revaluar el iuan el 2,1%, amb un marge de variació del 0,3%, determinat per la cotització d'un cistell de divises en què seran presents el dòlar, l'euro i el ien japonès, entre d'altres.¹⁰ (Vegeu l'apartat 1.1.)

La política monetària apareix com l'estri més potent de l'actual política econòmica

per tal de reordenar l'economia, mitjançant una agressiva política de pujades dels tipus d'interès, que permeti moderar el creixement econòmic i el consum de les famílies i millorar el control de la inflació.

Altrament, la pujada dels tipus d'interès ha de continuar assegurant l'entrada massiva de capitals procedents bàsicament dels bancs asiàtics. Per facilitar aquesta operativa, el Tresor nord-americà considera la possibilitat d'introduir un altre pic els bons a trenta anys.¹¹

10. La resistència del Govern xinès a decidir una devaluació major s'explica pel fet que la major part de les 460.000 empreses xineses de propietat estrangera es concentren en la fabricació i en el muntatge, per la qual cosa augmenta el coeficient d'importacions de les exportacions i es desvincula el sector del comerç exterior de les indústries nacionals. Així, es crea una economia dual: el sector exportador controlat per les empreses multinacionals, amb forts superàvits exteriors, i el sector de les indústries nacionals, que presenta un abundant dèficit exterior. La sobrevaloració del iuan suposaria agreujar encara més la situació de la indústria nacional, base sobre la qual se sustenta una bona part de l'equilibri social de la Xina interior.

11. La idea és introduir-los el proper febrer del 2006, amb dues subhastes anuals. Avui, es venen bons a dos, a tres, a cinc i a deu anys, i, més a més, un bo a vint anys protegit de la inflació, anomenat TIPS, amb les sigles en anglès.

1.3.

LA UNIÓ EUROPEA

Les previsions de primavera de la Comissió Europea (CE) donen una clara desacceleració del PIB de la Unió Europea de gairebé mig punt per al 2005, amb un creixement que no arribarà en cap cas al 2%, de manera que es confirma una vegada més la diferència de creixement econòmic entre la Unió Europea i els Estats Units.

Observau que en el septenni 2000-2006 la Unió Europea només ha crescut per sobre dels Estats Units l'any 2001. (Vegeu el quadre I-3 i l'apartat 2.2.)

En l'informe de la Comissió Europea (2005),¹² apareix amb netedat una diferència tecnològica i de creixement econòmic entre la Unió Europea i els Estats Units. Segons aquest informe, a partir del 1995, s'ha produït un canvi de model entre ambdós costats de l'Atlàntic, tal com mostren les dades del quadre I-5.

QUADRE I-5. DESENVOLUPAMENT DE L'OCUPACIÓ, PRODUCTIVITAT, PIB, POBLACIÓ I PIB PER CÀPITA A ALEMANYA, FRANÇA, ESPANYA, ITÀLIA, EUA I AGREGATS DE LA UE (1961-2005)								
	Alemanya	França	Espanya	Itàlia	UE4	UE11	UE15	EUA
1961-1980								
Ocupació	0,2	0,6	0,0	0,1	0,3	0,4	0,3	2,1
Productivitat	3,4	3,8	5,4	4,6	3,9	3,1	3,6	1,7
PIB	3,6	4,4	5,4	4,7	4,2	3,4	3,9	3,7
Població	0,5	0,8	1,1	0,7	0,7	0,5	0,6	1,2
PIB per càpita	3,1	3,6	4,3	4,0	3,5	2,9	3,3	2,5
1981-1990								
Ocupació	1,0	0,3	1,1	0,6	0,7	0,6	0,7	1,8
Productivitat	1,3	2,2	1,8	1,7	1,7	1,8	1,7	1,3
PIB	2,3	2,5	2,9	2,3	2,4	2,4	2,4	3,1
Població	0,3	0,6	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,9
PIB per càpita	2,0	1,9	2,6	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2
1991-1995								
Ocupació	0,0	-0,1	-0,3	-0,6	-0,2	-0,6	-0,4	1,1
Productivitat	2,0	1,2	1,8	1,9	1,9	2,3	2,1	1,3
PIB	2,0	1,1	1,5	1,3	1,6	1,6	1,6	2,5
Població	1,3	0,5	0,2	0,2	0,4	0,4	0,5	1,0
PIB per càpita	0,7	0,6	1,3	1,1	1,2	1,2	1,1	1,5

Continua

12. *The Lisbon Strategy and the EU's Structural Productivity Problem*, European Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, 2005. Vegeu: http://europe.eu.int/commission/economy_finance/publications/economic_papers/economicpapers221_eu.htm.

QUADRE I-5. DESENVOLUPAMENT DE L'OCUPACIÓ, PRODUCTIVITAT, PIB, POBLACIÓ I PIB PER CÀPITA A ALEMANYA, FRANÇA, ESPANYA, ITÀLIA, EUA I AGREGATS DE LA UE (1961-2005)

	Alemanya	França	Espanya	Itàlia	UE4	UE11	UE15	EUA
1996-2000								
Ocupació	0,7	1,4	3,0	1,0	1,3	1,6	1,4	2,0
Productivitat	1,1	1,3	0,8	0,9	1,1	1,8	1,3	2,0
PIB	1,8	2,7	3,8	1,9	2,3	3,5	2,7	4,1
Població	0,1	0,4	0,3	0,1	0,3	0,3	0,3	0,9
PIB per càpita	1,7	2,3	3,5	1,8	2,0	3,2	2,4	3,2
2001-2005								
Ocupació	-0,1	0,7	2,0	1,2	0,7	0,5	0,6	0,1
Productivitat	0,9	0,9	0,7	-0,1	0,7	1,5	1,0	2,5
PIB	0,8	1,6	2,7	1,1	1,3	2,0	1,5	2,6
Població	0,1	0,5	0,7	0,1	0,3	0,3	0,3	1,5
PIB per càpita	0,7	1,1	2,0	1,0	1,0	1,6	1,2	1,1

Font: European Communities. 2005. *The Lisbon Strategy and the EU's Structural Productivity Problem*. Paper of the Staff of the Directorate-General for Economic and Financial Affairs. 2005.

Així, mentre que al llarg del període 1960-1995 la Unió Europea presentava, en relació amb els Estats Units, creixements superiors en productivitat i en renda, però inferiors en ocupació, aquesta relació s'inverteix al llarg de període 1995-2005, ja que es donen menors creixements de la productivitat i de la renda a la Unió Europea i, pel que fa a l'ocupació, la Unió Europea presenta majors creixements relatius a partir del 2001-2005.

Atès que el creixement de la productivitat és la variable clau que determina el creixement econòmic a mitjà i llarg termini, el diagnòstic sembla clar: el problema que la Unió Europea té plantejat en relació amb els Estats Units a partir del 1995 és el menor ritme de creixement de la productivitat. Concretament, segons l'informe de la Comissió Europea (2005), es tracta bàsicament d'un problema «estructural

de productivitat», és a dir, d'especialització productiva.

L'anàlisi del problema estructural de productivitat de la Unió Europea, segons aquest informe, és la següent:

- És bàsicament un problema centrat en els serveis privats, ja que en els serveis públics la Unió Europea és més productiva que els Estats Units. Les diferències relatives a la indústria són menors.
- El fet que les diferències significatives es trobin en el comportament dels serveis és obvi, ja que avui prop de les dues terceres parts del creixement de la productivitat als Estats Units s'explica pel comportament d'aquesta variable en els serveis. Aquest percentatge el 1980 només representava una sisenana part del total.

- Amb relació a la diferent estructura productiva dels serveis, l'informe assenyalava que «el 80% del total del creixement de la productivitat als Estats Units al llarg del període 1996-2000 es concentra en cinc branques (els semiconductors, les comunicacions, el comerç a l'engròs, el comerç al detall i els serveis financers). Totes aquestes branques són productores de tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) o fan un ús elevat de les TIC. En el cas de la Unió Europea, aquestes mateixes branques només expliquen, per al mateix període, un 40% del creixement de la productivitat» (p. 24).

Per tant, la conclusió, d'acord amb l'informe de la Comissió Europea del 2005, és que la Unió Europea té un problema «estructural de productivitat», ja que està relativament més especialitzada en activitats de baix contingut de TIC, i el desavantatge principal en activitats d'alt contingut de TIC se centra, principalment, en unes poques branques dels serveis privats, com és el cas del comerç, dels serveis financers i dels serveis immobiliaris. D'aquí que la Unió Europea hagi prioritzat com a primer objectiu de la seva agenda revitalitzar l'Estratègia de Lisboa.¹³

Els menors creixements de productivitat a la Unió Europea en relació amb els Estats Units determinen marges empresarials més petits i, en conseqüència, menors excedents empresarials i una capacitat més petita per generar fluxos de finançament

per a la nova inversió. Això explica que a la Unió Europea, en relació amb els Estats Units, es donin uns ritmes inferiors de creixement de la inversió i de la renda i unes taxes d'atur més altes.

Un altre front de preocupació per part de la Unió Europea continua sent el compliment del Pacte d'estabilitat i creixement, la reforma del qual es va aprovar els passats 22 i 23 de març en el Consell Europeu de Brussel·les. (Vegeu l'apartat 2.3.)

Davant aquest context d'alentiment del creixement econòmic és difícil preveure que, de moment, el Banc Central Europeu (BCE) canviï la política monetària, que fixa un objectiu central d'inflació a l'entorn del 2%, la qual no perilla per la revalorització de l'euro enfront del dòlar (vegeu l'apartat 1.1) i per la poca força amb la qual polsa a l'alça la demanda de consum de les famílies. (Vegeu els apartats 1.1 i 2.3.)

1.4.

EL JAPÓ

L'economia japonesa va créixer el 2,6% l'any 2004, el creixement més important des del 1996, però, igualment que la resta de les grans àrees econòmiques (els Estats Units i la Unió Europea), veu com es redueix el seu creixement en uns -0,9 punts el 2005. La previsió per al 2006 dona un creixement de l'1,7%. (Vegeu el quadre I-3.)

13. En són un exemple els documents següents: l'informe del grup d'alt nivell sobre l'Estratègia de Lisboa que presideix Wim Kok, novembre de 2004 (http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy/group/index_en.html); la comunicació al Consell Europeu de primavera: *Trabajando juntos por el crecimiento y el empleo: relanzamiento de la Estrategia de Lisboa*; la comunicació del president Barroso de comú acord amb el vicepresident Verheugen: COM (2005) 24, Consell Europeu (Brussel·les), 22 i 23 de març de 2005, conclusions de la Presidència, DOC/05/01.

Des del punt de vista de la demanda, cal subratllar la forta desacceleració en les taxes de creixement de les exportacions, que han passat del 18% en el segon trimestre del 2004 al 5,2% en el primer trimestre del 2005. Igualment ha passat amb la demanda de consum privat, que en el mateix període s'ha desaccelerat en uns -0,4 punts, mentre que la formació bruta de capital fix es troba en registres negatius d'un -1,3% i d'un -0,9% en el quart trimestre del 2004 i en el primer trimestre del 2005.

La feblesa de la demanda fa augmentar els riscos de caure en una nova recessió i, de fet, l'economia continua immersa en la deflació des de fa ja més de deu anys.

1.5.

LA RESTA DEL MÓN

En el panorama internacional continua sorprenent la dinàmica de fort creixement que travessa l'economia xinesa, amb taxes superiors al 9%. Els motors d'aquest creixement són les fortes inversions estrangeres per la via de les deslocalitzacions procedents dels països més desenvolupats, que converteixen la Xina en la primera plataforma exportadora mundial de béns manufacturats i en una de les economies que acaparen un volum més important de divises internacionals i de capacitat de finançament de la resta del món. (Vegeu l'apartat 1.2.)

El potencial de creixement de l'economia xinesa és encara molt important, ja que, a part de continuar guanyant constantment

quotes de mercat internacional, manté encara poc desenvolupat el mercat interior de consum.

Aquest enorme potencial de creixement obliga les autoritats xineses a definir noves polítiques estratègiques centrades a assegurar les fonts de subministrament de primeres matèries, especialment les fonts d'energia, fet que és una de les causes que contribueixen a tensar els preus del petroli en els mercats internacionals.

Altres problemes a què haurà de fer front la política econòmica xinesa en els propers anys són els enormes fluxos migratoris del camp a la ciutat, l'increment de l'atur per la via del tancament d'empreses públiques obsoletes i també el problema de l'envelliment de la població.

L'àrea iberoamericana ha continuat creixent per sobre del 5% l'any 2004 i presenta unes bones perspectives per al 2005. El Brasil i l'Argentina, per la grandària del país, expliquen en una bona part aquest comportament, amb creixements del 5% i del 9%, respectivament. Factors importants d'aquesta recuperació han estat el creixement del comerç mundial i també la recuperació dels preus de l'exportació, com és el cas del petroli. Aquesta bonança econòmica segueix sense reflectir-se en una millora dels indicadors de benestar social.